

vetus incipiens arēscere reuiuifcat. Quomodo quidam fructus acetosi efficiantur in arbore dulces. Si uis ut aliqua gemma uel qualiscunque res crescat in pomo. De plantandis arboribus amigdalorum et auelanarum prunorum uel cerusorum uel etiam persicorum, et sic ulterius vera fabulosis mixta, prout ea aetate rerum naturalium cognitio ferebat. Ad calcem: Explicit compendium godfridi de plantacionibus arborum per fratrem an-

dream podman de arnhem. Anno domini MCCCCLXXIX. ordinis dyaconatus sui primo anno.

CCXLIII. VIII. C. 25.

Codex membraneus lat. Sec. 207 XII. Folior. 191. f. per duas Columnas eleganter exaratus, rubricis distinctus, bonaeque notae Possessorem prodit sequentibus versibus, qui in principio fol. verso leguntur:

Librum presentem patrum dictis redolentem

Abbas preclarus fecit scribi Gebehardus.

Uirginis eximie digna pro laude marie.

Ut peccatorum purgata fece suorum

Uirtus uirtutem comitetur ad usque salutem.

Istud ad oramen lector respondeat amen.

Fuit Gebehardus hic Colonienfis Abbas Coenobii Windbergenfis Ord. Praem. in Bojaria, eique per annos L. praefuisse dicitur. Memoria ejus recurret infra in Codice, qui I. exhibet Johannis Cassiani Monachi Massiliensis e Galliae Provincia, ut firmior fert sententia, oriundi, Scriptoris Sec. V. pii et eruditi sed Semipelagianismi labe notati Classem secundam et tertiam Collationum siue VII. Collationes PP. in Thebaide Aegypti, et VII. Collationes PP. in ulterioris Aegypti Partibus, ita, ut absint X. primae Collationes PP. in Eremo Scythi seu Σκντεως. Titulus miniatus hic est: Incipit prefacio Cassiani eloquentissimi uiri ad Honoratum episcopum (Arelat.) et Eucherium famulum christi. Sunt, qui Hono-

ratur tardius ad Episcopatum euectum fuisse autument, id, quod saltem de Eucherio Lugdunensi certum est. Praefationis initium: Cum uirtutem perfectionis uestre qua uelut magna quedam luminaria &c. Post hanc: Incipiunt capitula collationis Cheremonis, quae exacte cum impressis concordant. Incipit collatio prima abbatis Cheremonis de perfectione. Et sic deinceps quamvis Collationem praebet Elenchus Capp. qui in sola Collatione IV. ab editis variat, quae ibi Capp. XIX. nobis uero XXI. censet, materia tamen utrobique integra. In uniuersum lectio vix quidquam abit ab editione Francof. 1722. f. si finem Collat. ult. excipias, quem ex Cod. adscribo: quippe cum et profectio lectoris sit, si sublimitatem sensuum contem-

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 951

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

835

I C O D I C E S

836

pletur, hoc quod inperitia nostri sermonis offenditur, obesse non possit, et nobis maior sit utilitatis cura quam laudis. Hoc sane omnes, ad quorum manus opuscula ista pervenerint, moneo, ut quidquid in eis placuerit, patrum, nostrum vero sciant esse, quod displicet.

Classis Tertia, five *Collationes* a XVIII. ad XXIV. et ultimam huiusmodi inscriptione miniata gaudent: *Incipit prefatio Cassiani eloquentissimi uiri ad Iovinianum. Mineruum. Leontium. et Theodorum. In quo opusculo continentur collationes VII. que et nouissime a Cassiano editae sunt. et diuersorum confabulatione patrum elimatae.* In hac *Praef.* quam cum edit. *supra* cit. contendi, legitur *Emissis* pro *Emensis*, item erronee *sex alias* pro *septem alias*, denique inter beato episcopo et *Honorato* interferitur et nomine et merito. Capitum Elenchus etiam in hac *Classe* *Collationes* singulas praecurrit, sed interdum numero ab editis varians. Ita *Coll. XX.* edita censet *Capita 11.* Codex 10. *Coll. XXI.* 36. Cod. 33. *Coll. XXIII.* 21. Cod. 22. *Coll. XXIV.* 26. Codex 27. quin tamen Textus quidpiam deficiat. Illud etiam observo, Elenchum nostrum msptum fideliorum esse editis, quam ipsi Codici, indicat enim *Coll. XXI. Capp. 36. Coll. XXIII. 21. Coll. XXIV. 26.* quae reipsa in editis hoc numero sunt, non vero in Codice. Ceterum, si de nova olim *Cassiani* editione ageretur, non negligendum foret elegans hoc subsidium, ad cuius

calcem legis minio: *Explicunt collationes sanctorum patrum.*

II. fol. 178. *Bulla Alexandri*

III. qua anno 1177. universa *Praemonstratensis* Ordinis Statuta confirmavit. Deest in *Bullario Rom.* sed exhibetur in *Aub. Miraei Chronico Ord. Praemonstr. Colon.* 1613. p. 147. 8. et incipit:

In apostolice sedis specula &c.

Cum vero *Miraeus* Testium Nomina praeterierit, iuvat hic ea ex Cod. adscribere. *Ego Alexander catholice ecclesie episcopus. Ego hubaldus hostiensis episcopus. Ego eualterius albanensis episcopus.*

Ego chvonnradus mogontinus archiepiscopus et sabiniensis. Ego

guilis (Guilielmus) portuensis et sancte rufine episcopus. Ego man-

fredus prenestinus episcopus. Ego

ardicio diaconus Card. sancti theodori. Ego hugo diaconus card. S.

angeli. Ego hildebrandus basilice

XII. apostolorum presbiter card.

Ego iobannes presbiter card. tituli sancte anastase. Ego bofo pres-

biter Card. sancte pudenciane tituli

pastoris. Ego Theodinus presbiter

card. S. uitalis tituli uestine. Ego

petrus presbiter cardinalis tituli

sancte susanne. Ego iacinthus dia-

conus card. sancte Marie in Cos-

midin. Ego chincius diaconus Card.

S. adriani. Ego laborans diaconus

Card. sancte Marie in porticu.

Datum ferrarie per manum gra-

ciani sancte Romane ecclesie sub-

diaconi et notarii. V. K. Maii. in-

diotione. X. incarnationis dominice

anno. M^o C^o LXX° VII°. pontifi-

catus uero domini Alexandri pape

tercii. anno octauo X^o. Ego hugo

pre-

premonstrati dictus abbas cum ceteris coabbatibus notum esse uolumus omnibus qui hoc transcriptum legerint. quod dominus papa Alexander ad firmamentum et incrementum ordinis nostri misit nobis priuilegium secundum tenorem transcripti huius. cuius bullam in premonstratensi ecclesia seruari scripto presenti significamus. et communis sigilli appositione testamur.

III. fol. 181. p. 2. Friderici I. Rom. Imperatoris Diploma, quo Gebehardo abbati Windibergensi ejusque Coenobio O. Praemonstr. in Bojaria Bohemiam ver-

sus fito, atque a Comite Albreth de pogen cum filiis suis Hertuic et Perbtolt, ut in Dipl. dicitur, fundato, specialiter, ut ait, pro amoris priuilegio quem ad dictum abbatem Gebehardum uirum religiosum habemus, Bannum confirmat. Gebehardum hunc Virum egregium fuisse cum hoc, tum Versus demonstrant, quos ex binis Codd. Windbergensibus excerptos repraesentavit Bern. Pezsius T. VI. Thes. Anecd. col. 441. in quibus praeter alias laudes de eo dicitur:

Hic locus a fundo sub eo pastore Secundo
Per celerem saltum muris excrevit in altum.

Itaque non praefuit Tertius, ut in Hundii Metrop. Salish. T. III. p. 341. legitur, ubi etiam errore, ut opinor, typi Gerhardus audit, qui error deinceps in magnum Lexicon uniuers. transit. Initium porro Diplomatis est: In nomine sancte et indiuidue trinitatis Ego Fridricus dei gratia &c. Cum iusticiam cuilibet seruare nostre conueniat serenitati. nostram tamen imperialem maiestatem hoc est quod maxime exornat &c. Nomina testium ad calcem: Wicmannus archiep. madeburgensis. Chuno ratisponensis episc. Typoldus patauiensis episc. Richerus brixinensis episc. Ortuinus scriba curig. Henricus dux bawoarie et saxonie. Henricus dux austrig. Hermannus dux carinthie. Otto et frater eius Otto palatini. Pertoldus marchio de uobburch. Pertoldus

marchio de istria. Rapoto de ortenberg comes. Fridricus et Henricus castellani. Henricus et frater eius fridricus de altendorf. Babo. Wernberus fratres de elembreschyrchin. Engelsalcus de wolva. Ministeriales comitis nostri. Hertuicus de swarza. Henricus et Ruodolfus frater eius. Hugo. fridricus. Gerhochus. Ruodolfus. Marquardus. Gozpoldus de swarza. Marquardus de rinberg. Ministeriales Ratisponenses. Uodalricus uicedominus. Sighardus de eberspeunt. Altmannus de eglolfabeim. Hertuicus de sunzing. Chumradus de ceidlarn. Et alii quam plures qui predictae curie interfuerunt. Exiit autem hoc editum a nobis anno ab incarnatione domini nostri ihesu christi. Mill. C. LXX. III. Indi. VII. II. k. Junii. Datum in ciuitate Ratisp. per manum Got-

fridi cancellarii. Unitas una fefellit Librarium; neque enim in annum 1173. cadit *Indictio VII.* sed in an. 1174. et hoc demum anno *Fridericus* celebravit *Ratisponae* curiam tam celeberrimam, ut ait *Chronicon Reicherspergensis* ex edit. *Gewoldi* p. 241. quod nulla memoria est unquam talem habitam in partibus *Bauariae*. Deest mentio hujus *Dipl.* in *Georgischi Regestis*, neque in *Monumentis Boicis Chartae Coenobii Windbergensis Vol. XIV.* adlatae illud continent.

IV. fol. 183. Incipit epistola quam misit *Johannes presbiter* ab

india Emanueli regi Grecorum. Initium sic habet: *Presbiter Johannes potentia et uirtute dei et domini nostri ihesu christi rex regum et dominus dominantium terrenorum. Emanueli romeorum gubernatori salutem. gaudere et gratia ditanti ad ulteriora transire. Nuntiabatur apud maiestatem nostram, quod diligebas excellentiam nostram &c. Nugae nugarum. Inter alia Pretejanis, quo nomine Abyssinae Principem fabulatores olim 'Odeurai designabant, non infelices cudit versiculos; habet enim terram, ubi*

*Nulla venena nocent, nec garrula rana coaxat.
Scorpio nullus ibi, nec serpens serpit in berba.*

Typis porro excusum est *Figmentum* istud jam Sec. XV. non tantum solum, sed etiam cum *Johannis de Hese* Presbyteri *Trajectensis Itinerario in Terram sanctam* char. goth. f. 1. et a. in 4. verisimiliter *Argentinae*. Non tamen *Johannis* hujus partus esse potest, utpote, qui non, ut *Pezius* in *Cod. Tegernseensi* male legerat, anno DCCCLXXXIX. sed, ut ipsemet in principio narrationis suae ait, anno MCCCLXXXIX. in peregrinatione sua verfabatur: exemplum vero in *Cod. nostro* jam Sec. XII. descriptum fit. Finis autem in *Cod. nostro* in iis verbis: *acsi omni genere ciborum essemus impleti.* quibus, quod gaudeo, Librarius adjecit: *Si uis credere, crede.* In impressis adjectum est aliud *Caput*, inscrip-

tum: *Quare hoc nomine presbiteratus (Imperator Habess.) insigniri voluit, quod etiam in edit. Antwerp. a Nic. Mamerano 1565. 8. procurata legas. Duo addam: primum, videri epistolae hujus nullam fuisse notitiam solertissimo Jobo Ludolfo in suis de Aethiopia lucubrationibus; alterum, adornasse ex ea Julianum Datium Florentinum Cantus duos rhythmicos, Primo e secondo Cantare dell' India, qui lucem videre Romae 1494. 4. ut docet Job. Bapt. Audiffredius vir doctissimus in egregio suo Catalogo hist. crit. Romanar. Edit. Sec. XV. Romae 1783. 4. proculso.*

V. fol. 187. p. 2. Prefacio in sermonem *Bernhardi abbatis clareuall. habitum ad episcopos in concilio remensi.* Extat Cento iste *Bern-*

nardianus edit. Opp. Paris. 1690. T. V. p. 735. praefixa hac crisi Mabillonii: *Non est Bernardi Episcopos universosque Praelatos fratres appellare, quanto minus diabolos &c. ut fit in isthoc Sermone.* Quoniam vero in editione illa Praefatio deest, eam hic adtexam. *Rogasti me iam sepius o cultor pauperum christi deuotissime quatenus sermonem Bernhadi abbatis clareuallensis in concilio remensi ad episcopos habitum litteris demandatum tibi transmitterem quod ualde difficile immo impossibile pene mihi uidetur. eo quod non solum ante tot annos. uerum ab heri et nudius tercius audita si arcius memoris non recondantur. facillime obliuioni tradantur. Quindecim quippe anni transacti sunt. ex quo synodus illa habita est. (Habita est anno 1148. anno itaque 1163. haec scripta sunt) Sed quia deuotus tua fide que per dilectionem iam frequenter bonum operata est in me negare nequeo quidquid postulaueris. rogo te per caritatem christi ne me ista dictasse sinceritati tue prodas. neque commendatum tibi sermonem alieno uel inuido communices. quia non uerbum ex uerbo uti tunc in sermone isto prolata sunt. sed seriem materiei vix tenere potui. Itaque cum confedisset sacer ille conuentus. et ut uerum fatear pre multitudine archiepiscoporum. episcoporum. abbatum. prepositorum. et aliorum clericorum pene innumerabilis. stans supra memoratus abbas a dextris pape uenerandi eugenii indicto silentio sic exorsus est.*

Codex chartaceus lat. Sec. 182

XV. Folior. 207. f. per duas columnas scriptus complectitur sequentia: I. Commentaria D. Hieronymi in *Jeremiam* hac inscriptione miniata: *Incipit Prologus beati Jeronimi presbiteri ad eusebium In explanationem Iheremie prophete. Post explanationem duodecim prophetarum &c. Finis: Dedit dona hominibus.* Legitur T. IV. Opp. edit. Vallars. col. 833.

II. fol. 98. *Incipit explanacio in lamentationes ieremie prophete. Liber I. de primo alphabeto et secundo per Jeronimum.* Initium Praefationis: *Habes in lamentationibus ieremie quatuor alphabeta &c. usque ad illa verba: per quem uenitur ad regnum sempiternum, excerptum est ex Hieronymi epistola ad Paulam, quae habetur edit. supracit. T. I. col. 144. et totus hic Tractatus libris III. constans, Hieronymoque falso adscriptus extat inter Supposititia T. V. edit. Maur. col. 801.*

III. fol. 121. p. 2. absque titulo sequitur *Hieronymi Explanatio in Danielelem.* Praefatio incipit: *Contra prophetam Danielelem duodecimum librum scribit Porphirius &c. Ultima Commentarii, qui edit. Vallars. T. V. col. 617. legitur, verba sunt: quid ei respondere debeamus.*

IV. fol. 157. Commentaria in *Cantica Canticorum* absque titulo. Initium Prooemii: *Donum sapientie cum Salomone poscente a vero pacifico postulata consequi &c.*